

Viedie ciemi

KLP Stratēģiskajā plānā

Latvija

Faktu lapa

Projekta "Viedie lauki 27" (2. sagatavošanas darbība "Viedas lauku teritorijas 21. gadsimtā", 2021-24) mērķis ir uzlabot Viedo ciematu atbalsta sistēmu gan vietējā (lauku kopienas), gan reģionālā/valsts (politikas veidošanas) kontekstā.

Viedie ciemi KLP Stratēģiskajā plānā Latvija

KOPSAVILKUMS

Kādas ir Viedo ciemu pamatkomponentes?

VIDEDO CIEMU DEFINĪCIJA

Vieds ciems ir “*kopiena lauku apvidū, kas īsteno vietējās iniciatīvas, lai rastu praktiskus risinājumus ciema ekonomisko, sociālo un vides apstākļu uzlabošanai, maksimāli izmantojot jaunas iespējas un digitālās tehnoloģijas*”.

(MK noteikumi nr.580, 23.10.2023)

IVai ir pievērsta uzmanība digitālajai inovācijai? Latvijas KLP SP Viedo ciemu plānošanā uzmanība netiek pievērsta tikai digitalizācijai, ar Viedajiem ciematiem ir saistīti dažādi inovāciju aspekti, tostarp sociālās, produktu, procesu un pakalpojumu inovācijas. Tai pat laikā, digitālā inovācija saistībā ar Viedajiem ciemiem ir uzsvēta apakšnodaļā ‘Moderniācija: AKIS un digitalizācija’, kur teikts, ka “*digitālajām tehnoloģijām ir spēja radikāli pārveidot attālu lauku teritoriju ar zemu iedzīvotāju blīvumu trūkumus, nodrošinot ar tūlītēju virtuālu komunikāciju un pieeju e-pakalpojumiem. To sekmēs arī atbalsts “viedo ciemu” iniciatīvām, kur var tikt izmantotas digitālo tehnoloģiju priekšrocības*” (LV KLP SP, 940.lpp).

Vai lauku telpa/ciems ir definēts? Latvijas KLP SP lauku telpa tiek definēta kā “*visa Latvijas teritorija, izņemot pilsētas un mazpilsētas ar iedzīvotāju skaitu virs 5000*” (LV KLP SP, 267.lpp).

Vai ir atsauce uz Viedā ciema stratēģiju? Nav atsauces uz Viedo ciemu stratēģijām, bet ir tieša atsauce uz Viedo ciemu iniciatīvām, kas ir LEADER intervences ietvaros atbalstīti Viedo ciemu projekti.

Viedie ciemi KLP Stratēģiskajā plānā - Latvija

Tieša Viedo ciemu intervence

❌ KLP stratēģiskajā plānā nav paredzēta tieša Viedo ciemu atbalsta intervence.

Citas būtiskas intervences

✓ 'Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošanu' (La19, COOP)

Mostly contributes to...

SM8: Veicināt nodarbinātību, izaugsmi, dzimumu līdztiesību

R40: Viedo ciemu stratēģijas- Rezultāts

R40 rādītājs nav plānots.

Tehniskais atbalsts

Plānots, ka "VKLPT turpinās tīklošanās aktivitātes ar LEADER vietējām rīcības grupām [..]viedo ciemu iniciatīvu radīšanā un attīstībā" (LV KLP SP, 238.lpp)

VIDIE CIEMI KLP STRATĒĢISKAJĀ PLĀNĀ

Stratēģiskais paziņojums

Šajā KLP SP sadaļā nav tiešas atsauces uz Viedajiem ciemiem.

Vajadzību novērtējums

Šajā KLP SP sadaļā nav tiešas atsauces uz Viedajiem ciemiem.

Specifiskie mērķi

Viedie ciemi ir tieši minēti **SM8 'Veicināt nodarbinātību, izaugsmi, dzimumu līdztiesību, tostarp sieviešu iesaistīšanos lauksaimniecībā, sociālo iekļaušanu un vietējo attīstību lauku apvidos, tai skaitā aprites bioekonomiku un ilgtspējīgu mežsaimniecību'** SVID analīzē kā iespēja saistībā ar LEADER intervenci: "VRG potenciāla un kapacitātes pilnvērtīga izmantošana, nodrošinot [...] "viedo ciemu, attālinātu kopstrādes telpu un tradīciju veidošanu" (LV KLP SP 131.lpp). Viedie ciemi minēti arī intervences loģikā kā vietas un kopienas veidošanas rīks. Norādot, ka nepieciešams "saglabāt un veidot kvalitatīvu dzīves – nodrošināt sabiedrisko pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību, sabiedrisko aktivitāšu dažādošanu, sociālam atstumtības riskam pakļauto personu iesaisti darba tirgū, stiprināt teritorijas identitāti un atbalstīt kopienu spēcinošas un **vietas attīstības sekmējošas iniciatīvas, t.sk. viedo ciemu iniciatīvas**, kā arī starpvalstu un starpteritoriālo sadarbību vietējai attīstības nozīmīgu jautājumu risināšanai, attiecīgi risinot situācijas analīzē konstatēto vajadzību SM8 V3 ['kompleksi risināmiem lauku teritoriju izaicinājumiem kvalitatīvas dzīves vides saglabāšanai'], SM8 V5 ['teritorijas identitātes stiprināšanu'], SM8 V6 ['kvalitatīvu izglītības un zināšanu iegūšanu']." (LV KLP SP, 132.lpp)

Mērķa plāni

Rādītājs R.40: 'Lauku ekonomikas vieda pāreja: Atbalstīto Viedo ciemu stratēģiju skaits' nav iekļauts Latvijas KLP stratēģiskajā plānā. Tomēr **LEADER Vietējās rīcības grupas var izvēlēties iekļaut rādītāju R.40 savās SVVA stratēģijās.**

Stratēģijas saskanība un papildināmība

Šajā KLP SP sadaļā nav tiešas atsauces uz Viedajiem ciemiem.

Vairākām intervencēm kopīgi elementi

...t.sk. KLP tīkla aktivitātes

Atrodama tieša atsauce uz Viedajiem ciemiem, kas norāda, ka **"VKLPT turpinās tīklošanās aktivitātes ar LEADER vietējām rīcības grupām [..]viedo ciemu iniciatīvu radīšanā un attīstībā"** (LV KLP SP, 238.lpp). Starp citām tematiskajām aktivitātēm ir paredzēts, ka VKLPT "iesaistīsies sadarbības partneru meklēšanā, īpaši starpvalstu sadarbībai, uzturēs publicitāti savā tīmekļvietnē par LEADER pieeju un vietējo rīcības grupu īstenotām aktivitātēm, sniegs metodisko atbalstu profesionālai pilnveidei vietējo rīcības grupu kompetenču jomā, kā arī informēs par Eiropas KLP tīkla un citu valstu KLP tīklu aktualitātēm un labiem prakses piemēriem" (LV KLP SP, 238.lpp).

Viedo ciemu intervences

TIEŠAS VIEDO CIEMU INTERVENCES

Latvijas KLP SP nav plānotas tiešas Viedo ciemu intervences.

CITAS BŪTISKAS INTERVENCES

'Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošanu' (La19, COOP)

Viedie ciemi ir tieši minēti LEADER intervences aprakstā 'Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības pasākumi un to sagatavošana (LA 19)' pie atbalstāmajām darbībām kā **iniciatīvas kopienas stiprināšanai un vietas popularizēšanai** "ar mērķi atbalstīt sabiedriskā labuma projektus, **lai saglabātu un veidotu kvalitatīvu dzīves vidi** [..], nodrošinot pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību, sabiedrisko aktivitāšu [..] dažādošanu, stiprinātu teritorijas identitāti un vietas attīstības potenciāla un resursu ilgtspējīgu izmantošanu (t.sk. **viedo ciemu iniciatīvas**)" (LV KLP SP, 814.lpp).

Konkrēti mērķi attiecībā uz Viedo ciemu stratēģijām vai projektiem nav noteikti, taču **VRG var izvēlēties iekļaut rezultāta rādītāju R.40**: 'Lauku ekonomikas vieda pāreja: Atbalstīto viedo ciemu stratēģiju skaits' SVVA stratēģijās.

Ir noteikts, ka **atbalsta intensitāte "var tikt paaugstināta**, pamatojoties uz vietējās attīstības stratēģijā noteiktiem kritērijiem, piemēram, saistītus ar bioekonomiku, inovācijām, energoefektivitāti, kopdarbību, sociālo uzņēmējdarbību, Viedo ciemu iniciatīvas u.c" (LV KLP SP, 817.lpp).

"Tiek dota iespēja īstenot kopprojektus, sabiedriskā labuma projektus un stratēģiskas rīcības, kas ļauj **identificēto vajadzību risināt kompleksi** ar vairāku papildinošu projektu kopumu, t.sk. viedo ciemu iniciatīvas, sekmēta sinerģija starp nozarēm un ekonomiskiem/vides un sociāliem mērķiem, kā arī inovatīvu un digitālu risinājumu ieviešana, nodarbinātības veicināšana lauku teritorijā." (LV KLP SP, 818.lpp)

"**Inovācijas ir viens no LEADER pieejas pamatelementiem.** Lai veicinātu vietējā līmeņa inovācijas, vietējām rīcības grupām vietējās attīstības stratēģijās būs jāietver inovatīvu risinājumu apraksts un to ņems vērā vietējās attīstības stratēģiju atlasē (tas ir viens no atlases kritērijiem)[..] Inovācijas ietver produkta, pakalpojuma inovācijas (jauna, līdz šim nebijuša produkta, pakalpojuma radīšanu), procesa inovācijas (jauns, būtiski atšķirīgs tehnoloģiskais process vai metode produkta ražošanā vai pakalpojuma izveidē), resursu inovācijas (darbība būtiski maina resursu izmantošanas veidu), kā arī sociālās inovācijas (jaunas sadarbības formas, jaunu pieeju vai risinājumu radīšana kādai pastāvošajai sociālajai problēmsituācijai), kur **nozīmīga loma ir arī viedo ciemu iniciatīvām, īpaši, radot jaunas attiecību formas un sadarbības izpausmes, izmantojot arī digitālos risinājumus, tādējādi sniedzot labumu sabiedrībai un veicinot tās spēju rīkoties.**" (LV KLP SP, 820.lpp)

Tāpat ir teikts, ka VRG jāpievērš īpaša uzmanība "**sabiedrības aktivizēšanai un kapacitātes veidošanai** ar nolūku veicināt informācijas apmaiņu starp iesaistītajām un ieinteresētajām personām, vietējās sabiedrības iesaisti un sadarbību vietējās attīstības procesiem nozīmīgu jautājumu risināšanā" (LV KLP SP, 814.lpp).

Modernizācija: AKIS un digitalizācija

Apakšnodaļā 8.5. 'Digitalizācijas stratēģija' ir ietverta tieša atsauce uz Viedajiem ciemiem: "Intervence LA 19 'Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošanu' ietver atbalstu jaunu produktu un pakalpojumu radīšanai un esošo produktu un pakalpojumu attīstībai ieguldījumiem jaunu iekārtu, tehnikas, aprīkojuma, informācijas tehnoloģiju un programmnodrošinājuma iegādei un uzstādīšanai, tādā veidā sekmējot inovatīvu, digitālu risinājumu ieviešanu produktu efektīvākai ražošanai un realizācijai, kā arī **pakalpojumu nodrošināšanai un pieejamībai, tāpat arī ir produkcijas un pakalpojumu atpazīstamības veidošanai.** Digitālajām tehnoloģijām ir spēja radikāli pārveidot attālu lauku teritoriju ar zemu iedzīvotāju blīvumu trūkumus, nodrošinot ar tūlītēju virtuālu komunikāciju un pieeju e-pakalpojumiem. To **sekmēs arī atbalsts "viedo ciemu" iniciatīvām,** kur var tikt izmantotas digitālo tehnoloģiju priekšrocības." (LV KLP SP, 940. lpp)

Viedie ciemi citās EU prgorammās un fondos

Nav identificētas citas programmas ar atsauci uz Viedajiem ciemiem.

Ex-ante Izvērtējums

Norādīts, ka **teritorijas identitāte "tiks veicināta, atbalstot "viedo ciemu" iniciatīvas**, vietējo rīcības grupu starpvalstu un starpteritoriālās sadarbības projektus, kā arī pasākumus vietējās rīcības grupas teritorijas atdzīvināšanai" (LV CAP SP, 999. lpp.).

Vispārējā analīze un atsauces ir balstītas uz **Latvijas KLP SP 1.1 versiju, kas apstiprināta 11.11.2022**. Faktu lapa ir sagatavota saskaņā ar līgumu Nr. AGRI-2020-0332 ar Eiropas Savienību, un tajā paustie viedokļi ir tikai izpildītāja viedoklis, un tie neatspoguļo pasūtītāja oficiālo nostāju.